

virtuts curatives. Referent a *Madremanya* del Gironès, Aebischer va observar que en el terme d'aquest poble hi ha una font d'aigua bicarbonatada i ferruginosa; segons informa *Gr.Enc.Cat.* (s.v. *Madremanya*) la deu en qüestió, dita «la font Picant», està avui en explotació.

PARÒNIMS

(2) *Marmanya*, riuet afluent per la dreta del Terri, en el terme de Riudellots de la Creu (Gironès); la pro-nunciació varia entre *m-* i *b-*: *ɔ mərmãɲə* / *ɔ bərmãɲə*, Rec de *madrãmãɲə*, Serra de *bərmãno* (J.Cor. a Palol de Revardit i Ravós del Terri, 1964). Amb el tractament de *-TR-* com *-r-* (explicat per J.Cor., *LleuresC*, 183ss.) ajudat en part per la influència de l'homònim *marmanya* 'farda'.

(3) *Marimanya*, partida de muntanya de Lluçars (BRibag.); J.Cor. observa que no sembla haver-hi cap vall, almenys no considerable, i no consta si hi ha cap font; però el *Nomencl.* del C.E.C., indica s.v. *Lluçars* que en aquest poble hi ha aigües minerals sense explotar.

Molt més incert i recusable és l'origen del següent.

(4) *Marimanya*, amb variant en *b-* escrita *Varimanya*. Vall que acaba la de la Noguera Pallaresa, al límit de la Vall d'Aran, i que forma part del terme de Montgarri. En Cor. va sentir *marimaɲa* com *barimaɲa*, i de fet hom ha usat les dues grafies, amb *v-* i *m-* (així *Gr.Enc.Cat.* s.v. *Varimanya*). Però l'obra bàsica, *Guia de la Vall d'Aran* de J. Soler i Santaló va adoptar la forma *Marimanya*.

No n'existeix documentació antiga i això és un impediment per a l'estudi del seu origen. J.Cor. atenció al fet que es tracta d'una grandiosa vall, plena de boscos i estanyols, i, per raons fonètiques, hi ha vist, en els seus estudis, sota *Mari-* / *Vari-* el ll. VALLEM. Recordem, amb aquest motiu, que l'aranès tracta *-LL-* com *-r-* com en GALLINA *garia*, *baresta* 'ballesta', *nèra* 'anella' (veg. el seu *PVARG* p. 40) i que en toponímia aranesa la *-E* final apareix de vegades conservada en forma de *-i-*, com en *Monticalbo*, *Baricauba* VALLEM CAVAM (ib., p. 55). És a dir, doncs, que Cor. hi veu la base VALLEM MAGNAM, que ha donat *Vallmánya* en el domini lingüístic català; així en J.Cor., *E.T.C.*, I, 123, 151).

En Coromines convençut d'aquesta opinió com es palesa pel fet que signa a *Marimanya* / *Varimanya* l'ètim. VALLEM MAGNAM en el seu esmentat *PVARGc.* (1990), p. 55; separa, doncs, *Marmanya* de La Selva (de MATREM MAGNAM), de *Marimanya* / *Varimanya* de Vall d'Aran, com dos parònims d'origen diferent que han arribat a coincidir en forma imperfecta, tot i admetent que era prudent pendre en consideració la possibilitat d'un mateix origen tractant el topònim aranès ací. J.G.

[Sense acceptar-la, que seria desestimar el punt

cabdal de la diferència entre una *vall*, com (4), i un poble o lloc de fonts com (1) i (2). En realitat la pensada relativa al NL d'Aran i Ribagorça és enterament insostenible.

Per damunt de tot, tanca de cop la qüestió l'obstacle fonètic oblidat per Gulsoy: *-TR-* dóna *-ir-*, sempre i sense cap excepció, en aranès, com en tots els parlars occitans. Hi ha encara un altre *Marimanya* (ja ribagorçà però ben prop del límit aranès), vall en el terme de Berganui, però altres inf. pronunciaren *bazimãɲa* (amb el tractament local LL > z, per al qual veg. *E.T.C.* I, 136 - II 179); ara bé la valleta que corre paral·lela a aquesta es diu *bazimayó* VALLEM MAJOREM (*E.T.C.* II, 66) contrast que acaba de comprovar l'etimologia VALLEM MAGNAM. J.C.]
Veg. més avall art. especial *Marmanya*.

Madrenys, -encs, V. *Materna* en ape. a *Paterna*

MADRES, MADRONA (i *Madró*), MARTÉS i noms connexos

MADRES, la gran serra pirinenca, amb vessants al Capcir, al Conflent, i el cap Sud de l'alt Llenguadoc.

La Serra de *Madres* cobreix gran part de l'extrem NE. del Capcir, i l'extrem NO. del Conflent, així com l'extrem SO. del dept. Aude (cantó Atsat) (més un poc del terme de Queragut, que ja és del dept. Arieja). El cim més alt o *Pic de Madres*, té 2471 alt. En aquesta serra vénen a coincidir els te. mun. de Noedes, Évol, Sançà, Mosset, Puigvalador, Ral i Atsat.

Pron. mādrex, oït a Noedes, 1929 i en les enq. de 1959 i 1960, a Mosset (xxv, 197, 200.10), a Noedes (xxvi, 108.20), a Puigvalador i a Ral (xxvi, 53-58 i 58-60).

MENCIONS ANT. 959: « --- ubi dicitur *Matres* --- » que ja Alart (*InuLC.*) uneix amb *La Madró* o *eixecada de La Madró* (infra).

Anticipem des d'aquí les notes que tinc publicades sobre *Madres* i tot el present complex etimològic: *DECat.* v, 477b9-15; *Btr.z.Nfg.* 873-279; *LleuresC.* 187; *Col.Prerrom.Salm* 122n.; *Top.Hisp.* I, 116.

Es tracta d'un conjunt de NLL on MÀTRÉS i derivats designen grans deus o naixements d'aigua, per una comparació de les deus amb unes mares o matrius de les aigües: plural del nom indoeuropeu de la mare, MATER, que coincideix en la seva forma cèltica i llatina, i ha passat a la nostra toponímia des de totes dues famílies indoeuropees, sobretot des de les formes cèltiques, sumant-s'hi les llatines i llatinitzades.

De la forma MATRES, especialment en noms de Suïssa, tractà Jud (en el vol. *Die römische Schweiz*, herausg.v.Howald v.Meyer) 194, 229 i 115. De la forma MÀTRONĀ i MĀTRONĀ (espt. en quant ètimon respectiu del riu *Marne*, i l'oc. *Mayronne*), tractà